Gevraagd besluit

1. Kennis nemen van de uitkomsten van het participatieproces over de Nieuwe Meervaart e.o. met als belangrijkste constateringen:
– Er is breed draagvlak voor de Meervaart
– Er is begrip voor het behouden van de Meervaart in het centrumgebied Osdorpplein e.o.
– Er is verdeeldheid over de voorkeurslocatie
– Er zijn gedeelde waarden over de ontwikkeling van het centrum (Osdorpplein – Meer en Vaart - (zuidoever van de) Sloterplas) en de nieuwbouw voor de Meervaart
– Op basis van deze gedeelde waarden komt de locatie 'hoek Lelylaan/Meer en Vaart' als alternatief voor de voorkeurslocatie naar voren
2. Te besluiten om, op basis van het doorlopen participatieproces, een ambitiedocument op te stellen voor de locatie hoek Lelylaan/Meer en Vaart en deze verder uit te werken in het kader van het investeringsbesluit fase 2 Centrum Nieuw-West.

Ad 1. Uitkomsten participatieproces

Besluit gemeenteraad
Op 2 juli 2020 heeft de gemeenteraad van Amsterdam ingestemd met een voorkeurslocatie voor de Nieuwe Meervaart aan de zuidwestoever in de Sloterplas. Het college van B&W heeft dat gedaan op basis van het tot kennis genomen (1) locatieonderzoek, waarin drie locaties voor de nieuwe Meervaart zijn onderzocht: (a) de huidige locatie, (b) een locatie aan de Sloterplas in de hoofdgroenstructuur en (c) een locatie in de Sloterplas buiten de hoofdgroenstructuur (de waterlocatie).

En (2) de "ruimtelijke studie, visie Nieuwe Meervaart" waarin de waterlocatie (locatie c) nader is bestudeerd en onderbouwd.

De belangrijkste conclusies van het (1) locatieonderzoek zijn:

i. Sloop-nieuwbouw op de huidige locatie (a) trekt een grote wissel op de continuïteit van de Meervaart en de gebiedsontwikkeling van Centrum Nieuw West;
ii. Locatie B raakt de hoofdgroenstructuur en dat is niet gewenst;
iii. Ambities van de stad, het stadsdeel, het centrumgebied Nieuw West komen het best tot hun recht op de waterlocatie (locatie c);
iv. Logistiek en technisch is locatie c (waterlocatie) realiseerbaar;
v. Een voorwaarde voor bouwen in het water is watercompensatie elders;

De belangrijkste conclusies van (2) de "ruimtelijke studie, visie Nieuwe Meervaart" zijn:

i. Er is geen zwaarwegende stedenbouwkundige of juridische belemmering om te bouwen in de Sloterplas;
ii. Een gebouw in het water van de Sloterplas staat niet op zichzelf maar is onderdeel van de omgeving, van de gehele stedelijke zuidwest "kop" van de Sloterplas;
iii. Zorg voor een integrale aanpak waarin sprake is van een architectonisch-landschappelijke afstemming van het ontwerp van het nieuwe gebouw, het afwaarderen van de verkeersader Meer en Vaart, het verder ontwikkelingen van de Boulevard aan de kop van de Sloterplas, de aansluiting met het centrumgebied Nieuw West en de invulling van de huidige locatie van de Meervaart;

Als voorwaarde voor de verdere uitwerking van deze locatie is het belang benadrukt van een integrale benadering van nieuwbouw, openbare ruimte en de aansluiting tussen oever en Sloterplas, met behoud van zoveel mogelijk groen. Tevens is bij moties 822 en 823 (Van Renssen) opgeroepen tot participatie, waarbij de uitkomst zwaarwegend betrokken moet worden in de verdere bestuurlijke besluitvorming over de gebiedsontwikkeling (investeringsbesluit fase 2 Centrum Nieuw-West) en de Nieuwe Meervaart.

In het eerder doorlopen participatietraject zijn twee sessies georganiseerd:

1) In juni 2019 was een sessie met 60 genodigden. Architectenbureaus Mecanoo en Urhahn hebben hier samen vier opties/ schetsen gepresenteerd, twee op de huidige locatie en twee aan de plas op de hoek Lelylaan/ Meer en Vaart. Meeste stemmen gaan naar scenario "Kameleon aan de plas". In dit idee is het theater onderdeel van het landschap met veel ruimte eromheen. Het idee: het volume compact houden en juist de omgeving, de boulevard en het park gebruiken als tentoonstellingsruimte, podium en op andere manieren te gebruiken speelruimte. Ook hier gaat het over openheid en de relatie met het water, maar ook over de relatie met de straat en het park. Een alzijdig gebouw met wellicht een combineerbare toneeltoren.
2) In september 2019 een openbare sessie met meer dan 100 bezoekers, waar zowel optie van een nieuw theater op de huidige locatie als een theater aan de Sloterplas zijn besproken. De belangrijkste conclusies van deze bijeenkomst waren:

- **Hart van Osdorp** – het theater, met al z'n ambities die ook voor de buurt heel belangrijk zijn, moet niet naar een andere plek buiten het winkelcentrum. Het moet juist zorgen dat Meer en Vaart en Osdorpplein – het hart van Osdorp - de kwaliteit en allure krijgt die het verdient.
- **Verbinding met Sloterplas** – veel mensen zijn tegen bouw aan de Sloterplas maar bepleiten wel een veel duidelijker relatie met het water en de boulevard dan er nu is. Dat kan door Meer en Vaart autoluw te maken. En door vanuit de nieuwe Meervaart een overkapping naar de overkant te maken, zodat je vanaf het Meervaartterras naar het water kunt (en terug). 'À la NEMO, maar dan met auto's eronderdoor.' Je zou hiervoor ook Meer en Vaart verzonken kunnen aanleggen.
- **Bouwperiode overbruggen 1** - Overbrug de bouwperiode door de theateractiviteiten onder te brengen in te slopen flats of scholen. Zulke alternatieve locaties inspireren ook om nieuwe kwaliteiten te ontwikkelen.
- **Bouwperiode overbruggen 2** – Twee tot drie jaar dicht betekent dat je alles wat je hebt opgebouwd, vernietigt. Het duurt lang om je plek weer te veroveren als je zo lang dicht bent geweest en versnipperd programmeert op andere plekken (zie Stedelijk Museum).
- **Groen met rust laten** - Op de huidige plek ontwikkelen betekent dat we het groen aan de plas met rust laten.
- **Nieuw gebouw, nieuwe kansen** - nieuwbouw op een nieuwe plek genereert een nieuwe dynamiek waar in dit gebied behoefte aan is. De mogelijkheid om groot te denken en doen.
- **Goed voor Nieuw-West** – een nieuwe Meervaart aan de plas is een prachtig visitekaartje voor het stadsdeel. Qua architectuur en ook qua programmering**.**
- **Beter gebruik gebied** – De oever van de Sloterplas wordt nu nauwelijks gebruikt en heeft eigenlijk geen functie. Met een iconisch gebouw op de hoek van de plas en ontwikkeling van de boulevard benut je de mogelijkheden die dit gebied heeft.
- **Geïsoleerde ligging** – Verkeersader Meer en Vaart snijdt de plek aan de plas af van het woon- en winkelgebied. Er komt geen relatie tot stand tussen het centrumgebied en het gebouw aan de plas. 'Deze plek verbindt niet.'
- **Behoud het groen** - Laat het groen ongemoeid en toegankelijk. Het wordt benut door omwonenden – 'ook door hen die geen kopje koffie kunnen betalen'. Je haalt het laatste stukje natuur in het 'centrum' weg. Als je eenmaal begint met bouwen, is het hek van de dam. 'Behoud ons Amazonegebied.'
- **In het water** - Waarom geen nieuwe Meervaart ín de Sloterplas? Je behoudt het groen langs de oever en het biedt mogelijkheden om de groenstrook langs het water levendig te maken.

- **Groen compenseren** – Het verlies van groen aan de plas kun je compenseren door op de huidige plek groen aan te leggen.
- **Bereikbaarheid en verkeer** – Er moet meer aandacht zijn voor goede bereikbaarheid van deze plek. En van de consequenties voor de verkeersdrukte. De huidige situatie is al problematisch (files) en (de bouw van) een nieuw gebouw lijkt dat alleen maar te verergeren.

Vertrekpunt participatietraject
In het participatieproces is de voorkeurslocatie als uitgangspunt genomen en zijn tegelijkertijd andere locaties in het gesprek betrokken. Doel hiervan was om na te gaan waarom een grote groep bewoners voor andere locaties kiest en te bekijken of deze overwegingen en belangen meegenomen kunnen worden bij het verder uitwerken van de voorkeurslocatie.

Participatieproces: planning en proces
Het participatieproces liep van medio oktober 2020 tot medio februari 2021. Gestart is met een huis-aan-huis verspreide vernieuwingskrant, nieuwsbrieven en een enquête. Vervolgens heeft op 12 november 2020 een brede onlinebijeenkomst plaatsgevonden over de resultaten van deze enquête en zijn zes themabijeenkomsten aangekondigd. Daarna zijn zes themabijeenkomsten georganiseerd met, parallel hieraan, dezelfde gesprekken via een Opp App: (a) Centrumontwikkeling en locatieafweging; (b) Voor wie is Osdorpplein, Meervaart en Osdorp nu en in de toekomst; (c) Landschap, water en ecologie; (d) De ideale Meervaart; (e) Cultuurhistorie en cultuur; en (f) Bereikbaarheid.

Om een zo breed mogelijke inbreng te krijgen, is een breed palet aan participatiemiddelen ingezet: een informatiekrant, nieuwsbrieven, enquête: bewonersbrieven, Opp App en een intensieve doelgroep- en gebiedsgerichte sociale mediacampagne (met oproepen, films, verwijzingen). Tevens zijn netwerken in Nieuw-West actief benaderd.

De respons op de enquête (bijna 2.500) en het aantal unieke deelnemers bij de eerste online bijeenkomst (zo'n 750) is goed. De sociale mediacampagne via Facebook en Instagram heeft vier gespecificeerde doelgroepen goed bereikt: politiek georiënteerde doelgroep (24.352 unieke bezoekers), cultuur georiënteerde doelgroep (22.856 unieke bezoekers), jongeren brede doelgroep (19.255 unieke bezoekers) en cultuur georiënteerde jongeren (19.784 unieke bezoekers). De Opp App heeft zo'n kleine 300 unieke deelnemers bereikt, die afhankelijk van het thema, redelijk diverse reacties gaven. Deelname aan de zes themabijeenkomsten was daarentegen beperkt en eenzijdig wat betreft de inbreng: zo'n 35 – 45 bewoners per bijeenkomst. Met deze bewoners is, per themabijeenkomst, veel besproken door in klein verband, vervolggesprekken in breakout rooms te voeren. De gesprekken tijdens de themabijeenkomsten en de Opp App zijn voorbereid door vakspecialisten van de gemeente Amsterdam. Tevens is voor specifieke themabijeenkomsten de voorbereiding verbreed met de Meervaart, Waternet en een betrokkenen vanuit erfgoed en cultuur.

Participatieproces: uitkomsten
– Breed maatschappelijk draagvlak voor de Meervaart: in de jaren '70 is de samenleving de keus voorgelegd voor een overdekte ijsbaan of een cultuurcentrum in Osdorp. Een overgrote meerderheid koos voor het laatste. Deze maatschappelijke ondersteuning bleef er ook vanaf de opening: in de eerste jaren draaide de Meervaart op veel vrijwilligers. Inmiddels is de Meervaart geprofessionaliseerd, verbouwd en heeft het een sterke en onderscheidende positie in Nieuw-West, Amsterdam en de regio verworven. De maatschappelijke ondersteuning voor de Meervaart is echter nog onverminderd groot. Ook is er begrip voor dat de Meervaart mee wil blijven groeien met het Osdorpplein, Nieuw-West en Amsterdam. De programmatische ideeën die de Meervaart hiervoor heeft, het blijvend bedienen van een brede doelgroep en het belang van een laagdrempelige

voorziening (mede toegelicht en besproken tijdens de themabijeenkomst 'droom over de ideale Meervaart'), sluiten in belangrijke mate aan bij de behoeften en wensen vanuit de samenleving.

- Verdeeld beeld over voorkeurslocatie: Van het totaal aantal respondenten van de enquête (2.497) gaf 50,1% de voorkeurslocatie het cijfer 6 tot en met 10 en 49,9% het cijfer 1 tot en met 5. Het gemiddelde cijfer uit de enquête was een 5. Dit verdeelde beeld is gedurende het participatieproces niet of nauwelijks gewijzigd. Hiermee is de vraag of er voldoende draagvlak is voor de voorkeurslocatie niet beantwoord. Wat uit het participatieproces wél duidelijk op te maken is, dat is deels nieuwe onderwerpen zijn die van belang worden geacht in de locatiekeuze.
- Gedeelde waarden: in het participatieproces is vanuit verschillende invalshoeken en mede op basis van eerdere voorstellen, onderzoeken en plannen [1] de vraag gesteld welke waarden participanten belangrijk vinden bij de ontwikkeling van het gebied (Osdorpplein, zuidoever en Sloterplas) en de nieuwbouw voor de Meervaart. Kort samengevat komen deze neer op:
    - Koester en versterk wat Nieuw-West – en de Sloterplas en oevers in het bijzonder zo uniek maakt. Denk hierbij aan: licht, lucht en ruimte; de lange zichtlijnen vanaf de oevers met de 'illusie van het oneindige landschap'; de dominante aanwezigheid van groen (van 'voordeur tot scheggen'); de vele recreatieve mogelijkheden; duidelijke contrasten tussen verstedelijking en openbare ruimte; en het Rondje Sloterplas ('gedurende zes kilometer onafgebroken het gevoel van vrijheid');
    - Blauw minstens zo belangrijk als groen;
    - Integrale kwaliteitsverbetering van groen en blauw;
    - Houdt de zuidoever openbaar toegankelijk ('van ons allemaal') met de mogelijkheid om hier uit te kijken over de Sloterplas, tijdelijke evenementen te organiseren en collectieve gebeurtenissen met elkaar mee te maken (zoals 4 mei herdenking);
    - Meervaart is een plek van en voor iedereen;
    - Meervaart versterkt het Osdorpplein en hoort in dit centrum;
    - Groter en dynamischer gebouw voor de Meervaart;
    - Een gebouw dat binnen- en buitenactiviteiten kan organiseren ('meebewegen met de seizoenen');
    - Een uitnodigend gebouw om trots op te zijn;
    - Benutten van ov-bereikbaarheid (aanstaande ov-knooppunt en mogelijk op termijn halte Oostwestlijn);
    - Een gebouw dat het centrum van Nieuw-West markeert en een schakel vormt tussen de stadslaanontwikkeling van de Lelylaan, een afgewaardeerde Meer en Vaart, de Sloterplas en het Osdorpplein.

Ad 2. Locatieafweging en - keuze

De locatiekeuze voor de Nieuwe Meervaart gaat over de kwaliteit en identiteit van Nieuw-West, het Osdorpplein en de Sloterplas, over het bij elkaar brengen van mensen, over culturele diversiteit en over het opwaarderen van het Osdorpplein tot centrum van de buurt, centrum van Nieuw-West en grootstedelijk centrum. Daarnaast is rekening gehouden bij de locatiekeuze met meer concrete en zakelijke afwegingen, zoals de bedrijfsvoering en continuïteit van de Meervaart, een minimale footprint voor een eigentijds theater en het maatschappelijk rendement van een publieke investering.

---

[1] Geraadpleegde bronnen:
- Uitwerkingsplan Zuidwestoever Sloterplas (gemeente Amsterdam, mei 2013)
- Uitwerkingsplan Uitbreiding Meervaartcomplex (gemeente Amsterdam, juni 2013)
- Locatievergelijking Nieuwbouw De Meervaart CNW – concept (gemeente Amsterdam, februari 2017)
- Haalbaarheidsstudie Theater de Meervaart (UNStudio, mei 2018)
- De Nieuwe Meervaart, advies 2019-2 (Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, januari 2019)
- De Nieuwe Meervaart, advies 2019-27 (Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, december 2019)
- Locatieonderzoek De Nieuwe Meervaart – concept (Urhahn en Mecanoo, december 2019)
- Haalbaarheid exploitatie Nieuwe Meervaart (Blueyard, april 2020)
- Ruimtelijke studie visie Nieuwe Meervaart (gemeente Amsterdam, april 2020)
- De Nieuwe Meervaart, advies 2020-11 (Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, juli 2020)

In het afwegingsproces dat voorafgegaan is aan de keuze voor de voorkeurslocatie (zuidwestoever, in de Sloterplas), gaven vier aspecten de doorslag:
– Voldoende ruimte voor een eigentijds theater (minimale footprint).
– Continuïteit van de Meervaart borgen.
– Niet in de hoofgroenstructuur bouwen.
– Een prominente locatie waardoor de Nieuwe Meervaart de grootst mogelijke impact voor het Osdorpplein, de Sloterplas en Nieuw-West heeft.

In het participatieproces zijn deels dezelfde overwegingen genoemd, maar deels ook andere. Hoewel er geen unanieme uitkomst is, zijn de volgende argumenten genoemd die pleiten voor de locatie hoek Lelylaan/Meer en Vaart:
– De Meervaart in het centrum houden (en niet uitwijken naar een locatie elders in Nieuw-West).
– Voldoende ruimte voor een eigentijds theater (minimale footprint).
– Niet in de Sloterplas bouwen.
– Geen bebouwing midden op de zuidoever, waardoor de illusie van het oneindige landschap ernstig verstoord zou worden.
– Liever niet in de hoofdgroenstructuur bouwen, maar aangezien juist de hoek Lelylaan/Meer en Vaart weinig (gebruiks)kwaliteit heeft, is – onder voorwaarden – nieuwbouw hier bespreekbaar. Als voorwaarden zijn genoemd: groencompensatie, verbeteren water kwaliteit en ecologie, toevoegen van openbaarheid (rond, door en op gebouw) en onderdeel maken van Rondje Sloterplas.
– De hoek Lelylaan/Meer en Vaart ligt weliswaar iets meer 'uit de loop' van het Osdorpplein, maar dit wordt eerder als kans dan als belemmering benoemd. Nieuwbouw in de hoek Lelylaan/Meer en Vaart vraagt om een sterke en aantrekkelijke route, die – zoals dit in Michelin-termen heet – 'de omweg' waard is.
– De hoek Lelylaan/Meer en Vaart kan – zonder aanslag op de openbaarheid – ruimte bieden aan een combinatie van nieuwbouw en buitenprogrammering.
– De hoek Lelylaan/Meer en Vaart kan de Sloterplas en het Osdorpplein verbinden aan stadslaan Lelylaan, ov-knooppunt Osdorpplein en mogelijk op termijn ook de halte van de Oostwestlijn. Nieuwbouw als schakelpunt.
– Tevens is door de Meervaart tijdens het participatieproces en voorafgaand hieraan benadrukt dat het continueren van de programmering van groot belang is voor het onderhouden en verder uitbreiden van het publiek tijdens de bouw.

Adviezen
– Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur (verder: TAC): de TAC heeft op 12 december 2019 een preadvies uitgebracht over nieuwbouw van de Meervaart op de zuidwestoever. Gesteld wordt op basis van geldende beleidskaders dat bij nieuwbouw op de hoek Lelylaan/Meer en Vaart "(…) er sprake is van realisatie van bebouwing voor een grootstedelijke functie die strikt genomen niet inpasbaar is in de Hoofdgroenstructuur." Echter, in het preadvies vult de TAC haar taak iets breder in en ziet onder duidelijke voorwaarden (het 'hele stevige mits') mogelijkheden voor nieuwbouw, inpassing in en verbetering van het groen en programmering die een impuls kunnen betekenen voor de Hoofdgroenstructuur ter plaatse. Als voorwaarden worden onder meer genoemd: het landschappelijk opnemen van het gebouw, een visie op de oevers als geheel (inclusief het watersporteiland), een passende programmering, het juiste ontwerp voor het gebouw en een integrale visie op oever en verkeersafwikkeling.
– Kwaliteitsteam de Nieuwe Meervaart/Commissie Ruimtelijke Kwaliteit: in eerdere adviezen heeft de CRK gepleit voor een integrale benadering van gebouw, omgeving en centrumontwikkeling. Recent is een speciaal kwaliteitsteam binnen de CRK samengesteld dat vroegtijdig en gedurende de planvorming en realisatie betrokken blijft. Dit Kwaliteitsteam de Nieuwe Meervaart komt op 17 februari voor het eerst bij elkaar om een advies voor te bereiden over het ambitiedocument. De voorzitter is bij alle themabijeenkomsten aanwezig geweest en legt het Kwaliteitsteam de voorkeur voor de hoek voor.

Afronding participatieproces
Voorstel is om op basis van het collegebesluit over de locatie een afrondende bijeenkomsten te organiseren in het kader van het doorlopen participatieproces. Inzet is om dit op 1 maart 2021 te laten plaatsvinden. Dan wordt terug gekeken met participanten op het participatieproces, het besluit van het college toegelicht en het ambitiedocument besproken.